

Hyviä käytänteitä liiketalouteen benchmarkingin avulla

[Svanberg Eija, Isola Marianne](#)

2.3.2015 ::

Metatiedot

Nimeke: Hyviä käytänteitä liiketalouteen benchmarkingin avulla

Tekijä: Svanberg Eija; Isola Marianne

Aihe, asiasanat: benchmarking, hyvät käytännöt, kilpailija-analyysi, korkea-asteen koulutus, koulutus, liiketalous, Oulun ammattikorkeakoulu

Aihe, luokitus:

Tiivistelmä: Oulun ammattikorkeakoulun henkilökunnasta ja opiskelijoista koottu ryhmä teki vierailun Fontys Hogescholeniin keväällä 2014. Artikkelissa esitellään vierailun perusteella löytyneitä hyviä käytänteitä ja käynnistetään keskustelua niiden hyödyntämiseksi Oamkin liiketalouden koulutuksessa. Artikkelissa esitellään lyhyesti myös benchmarking koulutuksen kehittämismenetelmänä.

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu, Oamk

Aikamääre: Julkaistu 2015-03-02

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe201502091544>

Kieli: suomi

Suhde: <http://urn.fi/URN:ISSN:1798-2022>, ePooki - Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut

Oikeudet: Julkaisu on tekijänoikeussäännösten alainen. Teosta voi lukea ja tulostaa henkilökohtaista käyttöä varten. Käyttö kaupallisiin tarkoituksiin on kielletty.

Näin viiatta tähän julkaisuun

Svanberg, E. & Isola, M. 2015. Hyviä käytänteitä liiketalouteen benchmarkingin avulla. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 6. Hakupäivä 16.3.2015. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe201502091544> (<http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe201502091544>).

Alankomaiden Eindhoveniin suuntautuneella benchmarking-vierailulla liiketalouden opettaja- ja opiskelijaryhmä tutustui Fontys Hogescholenin opetussuunnitelmatyöhön, opetusmenetelmiin ja oppimisympäristöihin. Vertailemalla, keskustelua käymällä ja havainnoimalla huomattiin monia hyviä käytänteitä ja yhteistä korkeakoulujen toiminnassa. Toisaalta myös opittavaa löytyi paljon, puolin ja toisin.

Johdanto

Opetussuunnitelmatyö, opetusmenetelmät ja oppimisympäristöt olivat kiinnostuksen kohteina, kun Oulun ammattikorkeakoulun (Oamk) Liiketalouden yksikön henkilökunnasta ja opiskelijoista koottu ryhmä teki vierailun Eindhoveniin maaliskuussa 2014. Benchmarking-hankkeeseen kuuluvan vierailun tavoitteena oli vertailla ja jakaa hyviä käytänteitä opinnoista ja niiden rakenteesta. Tavoitteena oli myös vahvistaa korkeakoulujen strategista yhteistyötä, kehittää palautejärjestelmää ja valmistautua auditointeihin. Vierailukohteeksi valittiin Fontys Hogescholen (kuva 1), jonka kanssa Oamk on solminut sopimuksen strategisesta yhteistyöstä. Ryhmä vietti korkeakoulussa neljä päivää vierailen useilla kampuksilla ja tavaten henkilöitä liiketalouden eri koulutusohjelmista. [\[1\] \(#cite-text-0-0\)](#)

Osallistujien mielestä kansainvälinen benchmarking toimi menetelmänä hyvin ja tuotti haluttuja tuloksia. Oamkin opetussuunnitelmatyöhön saatiin hyviä eväitä. Vierailun yhteydessä löydettyjen hyvien käytänteiden toivoisi löytävän tiensä liiketalouden koulutuksen kehittämiseksi. Yhteistyössä voidaan jatkaa keskustelua sekä benchmarkingin merkityksestä, löydettyjen käytäntöjen hyödyntämisestä että kansainvälisen yhteistyön jatkosta.

KUVA 1. Oamkin Liiketalouden yksikön henkilökunnasta ja opiskelijoista koottu ryhmä teki vierailun Fontys Hogescholeniin, jonka kanssa Oamk on solminut sopimuksen strategisesta yhteistyöstä (kuvaaja: Hanna Lahtinen).

Benchmarking työkaluna

Benchmarkingin tavoitteena on Karjalaisen ym. [2] (#cite-text-0-1) mukaan organisaation oman suorituskäytännön kehittäminen hyödyntämällä prosessissa opittua. Organisaatiota voidaan kehittää oman toiminnan tiedostamisen ja partnerin toiminnoista tehtävien havaintojen kautta. Benchmarking antaa kaikille osapuolille oivan tilaisuuden oppia, sillä se auttaa rakentamaan systemaattisen oppimisympäristön. Benchmarkingissa oppimista tapahtuu kokonaisvaltaisesti, osana yhteistyötä. [2] (#cite-text-0-1)

Benchmarkingissa kehittämistyö kohdistetaan yleensä johonkin tiettyyn osa-alueeseen, kuten prosesseihin, laatuun tai työtapoihin. Toiminnan tavoitteena ei ole kopiointi vaan toisilta opittujen asioiden soveltaminen omaan organisaatioon. Benchmarking-prosessi alkaa omien kehitystarpeiden määrittelyllä ja näiden osa-alueiden nykytoiminnan kuvauksella. Sen jälkeen etsitään sopiva vertailukohde, jonka kanssa pyritään yhteistyöhön. Hedelmällisen yhteistyön synnyttämiseksi organisaation tulee myös miettiä, mitä se voisi tarjota kumppanille, sillä myös kumppanin pitäisi kokea hyötyvänsä kokemuksiansa jakamisesta. Varsinaiseen kehitystyöhön kuuluu benchmarkingin kohteena olevan toiminnan keskeisten erojen esille tuominen ja taustalla olevien syiden selvittäminen. Tämän jälkeen organisaatio voi ryhtyä soveltamaan kumppanilta saatuja oppeja omassa toiminnassaan. [3] (#cite-text-0-3)

Useimmissa tapauksissa benchmarkingilla tavoitellaan asteittaista toiminnan parantamista, ei niinkään radikaaleja muutoksia. Perimmäinen idea on organisaation jatkuva oppiminen. Toisinaan organisaatio voi kokea varsinaisia kehityshyppyjä ja luoda kilpailuetua. Näin voi käydä esimerkiksi silloin, kun benchmarkingin avulla yritetään oppia muiden toimialojen käytännöistä ja onnistutaan soveltamaan niitä omaan alaan. [3] (#cite-text-0-3)

Liiketalouden yksikön henkilökunnasta ja opiskelijoista koottu ryhmä päätti soveltaa vierailullaan benchmarking-menetelmää. Ryhmän jäsenet tapasivat toisensa useamman kerran ennen vierailua ja laativat sekä suunnitelman vierailun toteutuksesta että benchmarking-matriisiin. Matriisiin koottiin ne asiat, joita vierailun aikana haluttiin vertailla. Ennen matkaa matriisiin nostettiin esimerkiksi liiketalouden koulutuksen osaamistavoitteet, opetusmenetelmät, arviointikriteerit, palautekäytännöt sekä yhteistyö sidosryhmien kanssa. Eindhovenissa matriisiin selvitettiin Fontysin vastaavat käytännöt. Nivan & Tuomisen [4] (#cite-text-0-5) mukaan oman toiminnan kuvaaminen ja vertaaminen partneriin synnyttää itsearviointia, käynnistää uutta ajattelua ja lisää ymmärrystä kokonaisvaltaisesta kehittämisestä.

Matriisi osoittautui selkeäksi tavaksi vertailla koulutusorganisaatioiden toimintaa. Ryhmän tavoitteena oli saada niin henkilökunnan kuin opiskelijoidenkin näkemykset esille matriisiin, ja usean asian kohdalla näin onnistuttiin tekemäänkin. Vierailun aikana kuitenkin huomattiin, että useita asioita ei ehditty selvittää yhdellä vierailulla, varsinkin jos niitä halutaan tarkastella useammasta näkökulmasta. Ryhmä joutuikin priorisoimaan teemoja vierailun aikana. Opetussuunnitelmatyöhön, oppimisympäristöihin sekä opetus- ja oppimismenetelmiin tutustuttiin syvällisesti. Sen sijaan yleisten taitojen oppiminen, osaamisen hyväksilukeminen ja opiskelijoiden työllistyminen jätettiin suosiolla odottamaan seuraavaa kertaa.

Hyvät käytännöt

Benchmarking-projektissa kerättiin tietoja omasta ja kumppanin toiminnasta valituilla osa-alueilla. Tietoja käytetään hyödyksi opetussuunnitelmien uudistamis- ja kehitystyössä Oamkissa vuoden 2015 aikana.

Yksittäisiä mielenkiintoisia käytännöitä tuli benchmarking-vierailun aikana vastaan runsaasti, ja jokainen ryhmän jäsen sai ideoita omaan työhönsä tai opiskeluunsa. Seuraavassa nostetaan esille kaikkein mielenkiintoisimmat ja Oamkin Liiketalouden yksikköön helpoimmin sovellettavissa olevat hyvät käytännöt: opintojen tiivis kuvaus, uraohjauksen järjestäminen sekä yrittäjäkoulutus oman yrityksen kautta.

Kuvaus opinnoista yhdellä A4-paperilla

Ryhmä tutustui Venlon kampuksen (kuva 2) International Business and Management Studies -koulutusohjelmaan. Iso rakenteellinen ero liiketalouden koulutuksissa oli opintojen laajuus, joka on Alankomaissa 240 opintopistettä (4 vuoden opinnot) ja Suomessa 210 opintopistettä (3,5 vuoden opinnot). Kuvaus koko neljän vuoden opinnoista on pystytty Venlossa esittämään [A4-taulukkona](http://www.oamk.fi/epooki/files/2514/2132/7558/Liite_1_appendix_1_curriculum_blueprint.pdf) (http://www.oamk.fi/epooki/files/2514/2132/7558/Liite_1_appendix_1_curriculum_blueprint.pdf), josta on nähtävissä lukukausitasolla opintojen eteneminen koko tutkinnon ajalta. Taulukko auttaa opiskelijaa hahmottamaan koko tutkinnon rakenteen ja opintojaksojen ajoitukset ja myös henkilökunta näkee miten opinnot etenevät loogisesti. Taulukon avulla opintoja voidaan havainnollistaa myös työelämän edustajille.

Oamkin Liiketalouden koulutusohjelmassa tutkinnon rakenne esitetään [sähköisessä muodossa](http://www.oamk.fi/opinto-opas/koulutusohjelmat/?sivu=ops&lk=s2014&code=30160) (<http://www.oamk.fi/opinto-opas/koulutusohjelmat/?sivu=ops&lk=s2014&code=30160>) verkkosivulla. Sähköisessä järjestelmässä pääsee kätevästi opintojaksokuvauksiin asti. Tutkintojen sisällöistä on kuitenkin vaikeampi kertoa tai hahmottaa niiden kokonaisuutta pitkän opintojaksolistan perusteella. Lyhyempi, joskin ylimalkaisempi kuvaus voisi olla sopivampi silloin, kun yksittäisten tietojen tarkastelua ei tarvita.

Kuva 2. Fontys Hogescholenin Venlon kampus (kuvaaja: Hanna Lahtinen)

Uraohjauksesta ja tuutoroinnista opintopisteitä

Ensimmäisen 3,5 lukuvuoden aikana hollantilaiset liiketalouden opiskelijat suorittavat 5 opintopisteen Study Career Management -nimisen opintojakson. Keskustelujen perusteella Study Career management -opintojakso sisältää opiskelijan ohjaukseen liittyviä asioita, kuten opiskelijan motivaatio ja tavoitteet, oppiminen ja opintojen eteneminen. Nämä aiheet vastaavat pääpiirteissään Oamkin tuutoroinnin sisältöjä.

Viimeisenä keväänä hollantilaiset opiskelijat suorittavat 2 opintopisteen laajuisen Organisational Activities -opintojakson samanaikaisesti opinnäytetyötä tehdessään. Organisational Activities -opintojakso keskittyy enemmän uratoiveisiin, työnhakuun ja sen tarkoituksena on varmistaa opiskelijan sijoittuminen työelämään valmistumisen jälkeen. Meillä lähinnä vastaava opintojakso löytyy valinnaisina opintoina (Omnistuneeseen työuraan 3 op), mutta pakollisena osuutena sitä ei löydy. Fontys Hogescholenissa toimii myös niin sanottu Semester Coordinator. Hänen tehtävänä on varmistaa opintojen sujuva eteneminen lukuvuosittain, suorittaa seuranta ja informoida ohjaavia opettajia ja opiskelijoita. Tälle toiminnalle ei ole suoraa vastinetta Oamkissa.

Oamkin Liiketalouden yksikössä opiskelijoille tarjotaan ensimmäisen vuoden syksyllä 3 opintopisteen laajuinen opintojakso [Oppijana ammattikorkeakoulussa](http://www.oamk.fi/opinto-opas/koulutusohjelmat/?sivu=oj_kuvaus&koodi1=K1001Li&kieli=Fi&opas=2014-2015&lk=s2014&vuosi=14S15K) (http://www.oamk.fi/opinto-opas/koulutusohjelmat/?sivu=oj_kuvaus&koodi1=K1001Li&kieli=Fi&opas=2014-2015&lk=s2014&vuosi=14S15K). Jatkossa opiskelijan aikana opiskelijoille tarjotaan tuutorointia vuosittain. Tämä tuutorointi kaikkine valmisteluineen ei kuitenkaan kerrytä opintopisteitä, eivätkä opiskelijat miellä sitä osaksi opintoja. He eivät välttämättä motivoitu ottamaan tuutorointia vastaan, vaikka sitä on heille tarjolla.

Yrittäjäkoulutusta oman yrityksen kautta

Fontysissä yrittäjyyden opiskelu on kytketty oman yrityksen toimintaan. Varsinaisia yrittäjyyden opintoja ei ole, mutta toisen vuoden Mini Company -opintojaksolla opiskelijaryhmät perustavat oman yrityksen. Alankomaissa on mahdollista rekisteröidä niin sanottu opiskelijayritys, joka toimii oikean yrityksen tavoin. Tarkoituksena on, että lukuvuoden aikana noin 10 opiskelijan ryhmät pyörittävät omaa yritystään samalla, kun opiskelevat eri liiketoiminnan aiheita, kuten markkinointia, taloushallintoa, henkilöstöhallintoa ja juridiikkaa. Ryhmiin kuuluu opiskelijoita eri suuntautumsvaihtoehtoista, ja he hoitavat yritystoiminnan kokonaisuudessaan, rahoituksesta lähtien. Yrityksen toiminta lopetetaan lukuvuoden lopussa, joten opiskelijat pääsevät vuoden aikana tutustumaan yrityksen elinkaaren kaikkiin vaiheisiin.

Opiskelijat toimivat Mini Companyssa eri rooleissa, ja rooleja vaihdellaan lukuvuoden aikana. Opettajat toimivat ohjaajina ja he tapaavat opiskelijaryhmiä ensin viikoittain, myöhemmässä vaiheessa kahden viikon välein. Opiskelijat saavat 8 opintopistettä ja yrityksen mahdollisesti tuottaman voiton. Opiskelijat saavat Mini Companysta paitsi arvokasta kokemusta myös työtodistuksen.

Suomessa ei ole mahdollista perustaa erityistä opiskelijayritystä, mutta käytännöstä on paljon opittavaa. Opiskelijoiden näkökulmasta Mini Company on motivoiva tapa opiskella, siinä on mukana kilpailuhenkeä ja yrityksen menestyksessä mahdollisuus ansaita myös rahaa. Yrityspeli voisi olla yksi mahdollisuus toteuttaa vastaavanlainen liiketoiminnan simulointi. Oamkin Liiketalouden yksikössä on opiskelijayritys Trapesti, joka tarjoaa opiskelijalle mahdollisuuden yrittäjämäiseen toimintaan, mutta toimintaan mahtuu mukaan vain rajattu määrä opiskelijoita. Liiketalouden yksikön tulevat yrittäjyyden suuntautumsvaihtoehtojen opinnot sisältävät samoja elementtejä kuin Fontysin Mini Company eli Yrittäjyysakatemiassa opiskelijat perustavat tiimiyrityksiä.

Pohdinta

Vierailu partnerikorkeakouluun onnistui hyvin niin etukäteen laaditun benchmarking-matriisin kuin ryhmän aktiivisen osallistumisen ansiosta. Uutta opittiin, yhteisiä toimintatapoja löydettiin, ja hyviä käytänteitä saatiin paljastettua. Esimerkiksi opintojen havainnollistaminen yhdellä A4-dokumentilla olisi ehdottomasti tarpeen Oamkin Liiketalouden yksikössäkin.

Benchmarking-projektin tuloksia on käsitelty Liiketalouden yksikön osastonjohtajien kanssa sekä esitelty Oamkin laatuksellutuksessa keväällä 2014. Mukana olleet opiskelijat ovat kertoneet vierailusta opiskelijajärjestöilleen. Projektia esitellään myös kansallisessa seminaarissa kevään 2015 aikana. Avoimeksi kysymykseksi jää, miten löydetty hyvät käytänteet saatetaan käytäntöön. Ainakin seuraavalla opetus suunnitelmakerroksella ne on hyvä pitää mielessä!

Keskustelun alla on myös, millä tavalla hyvin alkanutta yhteistyötä Fontysin kanssa jatketaan. Mahdollista on edetä benchmarkingin hengessä eli valita kehittämiskohde ja käynnistää erillinen kehittämisprojekti Liiketalouden yksikössä tai miksei koko Oamkin laajuisestikin. Vastavuoroisesti partnerille tulisi tarjota mahdollisuus tutustua Oamkin omiin tunnistettuihin hyviin käytänteisiin, jotta partnerikin tuntisi hyötyvänsä kokemuksiansa jakamisesta ja yhteistyölle syntyisi luonnollinen jatko. Hyvä käytäntö voi olla pieni asia, mutta silti merkittävä. Se voi myös olla pieni askel pitkän pitkä kehittämissen polkua.

Kuvia Fontys Hogescholenin opiskelutiloista (kuvaaja: Hanna Lahtinen)

Oulun ammattikorkeakoulun ja Fontys Hogescholenin yhteistyö

Oulun ammattikorkeakoulu ja Fontys Hogescholen ovat allekirjoittaneet sopimuksen strategisesta yhteistyöstä. Siksi Fontys Hogescholen valittiin benchmarking-hankkeen kumppaniksi. Hanke toteutettiin Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (entinen Korkeakoulujen arviointineuvoston) rahoituksella.

Lähteet

- ¹Isola, M. 2014. Benchmarking Learning and Teaching – International case study from the Oulu University of Applied Sciences and the Fontys University of Applied Sciences. AMK-lehti // Journal of Finnish Universities of Applied Sciences 3. Hakupäivä 15.1.2015. <http://www.uasjournal.fi/index.php/uasj/article/view/1601>
- ²^{ab}Karjalainen, A. Kuorti K. & Niinikoski, S. 2001. Luova koulutusohjelmavertailu. Ajatuksia kansainvälistä benchmarking-arviointia varten. Oulun yliopiston opetus- ja opiskelijapalvelut. Oulu: Oulun yliopistopaino.
- ³^{ab}Vuorinen, T. 2013. Strategiakirja. 20 työkalua. Helsinki: Talentum.
- ⁴Niva, M. & Tuominen, K. 2005. Benchmarking käytännössä: Itsearvioinnin työkirja. Turku: TS-Tulostus/Digipaino.